

Стоматолошки факултет – Скопје
Клиника за ортодонција

ПРИЛОГ КОН ЕПИДЕМИОЛОГИЈАТА НА ДЕНТОФАЦИЈАЛНИТЕ НЕПРАВИЛНОСТИ КАЈ СКОПСКИТЕ ДЕЦА

Бојациев Т., Надежда Кофкарова, Нада, Горчулоска, Јулијана Ѓоргова, Марија Зужелова, Емилија Лазаревска, Лидија Кануркова, Васка Вандевска-Радуновиќ

На подрачјето на Скопје во епидемиолошко испитување прегледани се 1763 индивидуи од 3 до 18-годишна возраст (780 од машки пол и 983 од женски пол) со цел да се утврди фреквенцијата на ортодонтските аномалии. Аномалии се регистрирани кај 1041 случај или 59%. Најголем број се забележани во I класа, и тоа кај 72,4%. Статистичките податоци покажаа дека нема суштествена разлика меѓу половите.

клучни зборови: епидемиологија; малоклузија; малоклузија, Еингл класа I; малоклузија Еингл класа III

Ортодонтските аномалии се јавуваат како резултат на мултикаузална етиологија. Посматрајќи го развојот на черепот, вилиците и забите низ историјата, може да се забележи дека дентофацијалните аномалии ги има повеќе во цивилизираното општество. Тие можат да се формираат во пренатален стадиум, во време на млечната, мешаната и многу поретко во перманентната дентиција. Деца со тешки форми на малоклузии, покрај естетско-функционалните проблеми, стануваат искомплексирани и асоцијални и претставуваат социјално-медицински случаи. Навременото откривање и современиот пристап успешно го спречуваат развитокот на малоклузиите, што е и суштината на основната цел на превентивната ортодонција.

Вршени се голем број испитувања за фреквенција на ортодонтските аномалии кај нас и во светот, било посебно или во рамките на лонгитудинално проучување на оклузијата. Едно е значајно за сите – висок процент на аномалии. Chiavaro (3) кај 1000 деца од 3 до 6 години нашол 29% неправилности во загризот. Masselar и Frankel (7) на 2758 деца кои биле постари од 12 години нашле: идеална оклузија – 2,93%, нормална оклузија – 18,23%, неправилности во I класа – 50,07%, неправилности II/1–16,68%, II/2–2,71% и во III класа 9,43%. Altens (од Јовиќ) од Харвардскиот универзитет ги објавува наодите од прегледаните 3289 деца меѓу 12 и 16-годишна возраст и наоѓа аномалии кај 83%. Tielmann (12) кај 750 деца од 2 до 7 години нашол 49%, а Kraus кај деца од 2 до 6 години 52% ортодонтски аномалии.

Првите испитувања кај нас се вршени од страна на Бикар и Табори (2) 1957 година на сомборски деца и се најдени 65% неправилности. Ејдус со соработници (4) наоѓа 56% ортодонтски аномалии. Јовиќ со сор. (5) од испитувањата што ги вршеле на индивидуи со перманентна дентиција нашле 56,6% со аномалии и 43,4% со еугнатен оклузален однос. Антолич (1) 1965) година нашол 37%

неправилности кај деца на 6-годишна возраст, Војиновиќ (13) во 54,91%, а Лаптер со сор. (6) во 50,6% случаи. Милеусниќ и сор. (9) од вкупно прегледани 1177 школски деца нашле висок процент на аномалии од 77,1%, а Радица-Сорић (10) на сплитски деца од 3 до 6-годишна возраст нашла 54,2% ортодонтски неправилности.

На територијата на Скопје во 1972 година за првпат се преземени епидемиолошки испитувања на деца од 6 до 14-годишна возраст од страна на Серафимова, Горчулоска и Горгова (11) и од вкупно прегледани деца, 68% биле со ортодонтски аномалии.

Нашите клинички согледувања укажуваат на некои промени во однос на дентофацијалните неправилности во текот на повеќегодишниот изминат период. Тоа не мотивираше да преземеме пообемно, не само локално туку и регионално, испитување, кое ќе се однесува на СР Македонија. Остварувањето на овој проект е во тек, а во овој труд ќе бидат презентирани само резултатите добиени од извршените испитувања на територијата на град Скопје.

Материјал и метод

Во оваа епидемиолошка студија се опфатени по случаен избор 1763 скопски деца од предучилишна и училишна возраст на 3–18 години (табела I), на кои се извршени рутински прегледи со стандардни инструменти за прв преглед. Внесувањето на податоците се вршеше во специјално креирани прегледни листи според критериумите усвоени на Клиниката за ортодонција. Притоа, особено внимание се обрнуваше на кариес фреквенцата, како и на функционалните испитувања: голтање и дишење.

ТАБЕЛА I

БРОЈ НА ИСПИТАНИЦИ ПОДЕЛЕНИ ПО ПОЛ И ВОЗРАСТ

Возраст	ПОЛ		Вкупно
	м	ж	
3	64	51	115
4	99	104	203
5	227	211	438
6	230	173	403
12	78	87	165
15-18	82	357	439
	780	983	1763

Резултати

Добиените резултати од ова испитување се прикажани во табелите II, III и IV.

Ортодонтски аномалии од вкупниот број прегледани деца најдовме кај 1041 или 59%, а без промени на орофацијалниот систем кај 722 деца или 41%.

Од неправилностите на одделни заби во најголем процент се застапени ротациите 9,5%, потоа инклинациите 2,3% а најмалку најдовме бодили поместени заби или 0,2% (табела II).

ТАБЕЛА II

НЕПРАВИЛНОСТИ НА ОДДЕЛНИ ЗАБИ (I КЛАСА ПО ANGLE)

возраст	Неправилности во положбата на забите				Во бројот Големина Структура																	
	ротација		инклинација		бодили		супра-позиција		инфра-позиција		екто-позиција		хиперодонција		хинодонција		макродонција		микродојнција			
	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	мж.	м.	ж.	м.	ж.	
3	/	/	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
4	/	1	1	3	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	4	/	/	/	/	/
5	7	10	/	6	/	/	/	/	/	/	/	/	2	3	/	/	/	/	/	/	1	1
6	6	4	6	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	3	/	/	1	/	/
12	5	6	/	2	1	/	/	1	7	/	/	2	/	/	/	/	2	1	2	2	2	2
15-18	8	52	/	2	/	1	4	2	2	4	/	4	/	/	/	14	/	/	/	2	13	13
вкупен број.	26	73	9	15	1	1	4	3	11	4	/	6	2	3	/	18	3	2	1	3	16	16
	99		24		2		7		15		6		5		18		5		4		19	
% од вкупно 1041 непр.	9,5%		2,3%		0,2%		0,7%		1,4%		0,6%		0,5%		1,7%		0,5%		0,4%		1,8%	

ТАБЕЛА III

НЕПРАВИЛНОСТИ НА ЗАБНИТЕ НИЗОВИ (I КЛАСА ПО ANGLE)

возраст	Тешкотија		Растреситост	
	м	ж	м	ж
3	4	2	/	/
4	2	4	/	/
5	16	11	/	/
12	22	25	2	/
15-18	24	107	8	5
вкупно	78	163	10	6
	241		16	
% од 1041 аном.	23,1%		1,5%	

Тешкотијата на забните низови и понатаму останува најмногубројна во I класа и е присутна кај 241 дете или 23,1% наспроти растреситоста која е застапена со само 1,5%.

Анализирајќи ја табелата IV најголем број оклузални неправилности забележавме во I класа (754 или 72,4%), потоа во II/1 класа (153 или 14,7%), па следува во II/2 класа (113 или 10,8%) и на крај во III класа (21 или 2,0%). Вкрстениот загриз беше застапен со 8,3%, длабокиот со 10,5% и отворениот со 7,8%.

ТАБЕЛА IV

ОКЛУЗАЛНИ НЕПРАВИЛНОСТИ

возраст	САГИТАЛНИ НЕПРАВИЛНОСТИ ВО ОКЛУЗИЈА								ТРАНСВЕРЗАЛНИ НЕПРАВИЛНОСТИ ВО ОКЛУЗИЈА		ВЕРТИКАЛНИ НЕПРАВИЛНОСТИ ВО ОКЛУЗИЈА			
	I кл. со аномалии		II/1		II/2		III		вкрстен загриз	длабок загриз	отворен загриз			
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
3	22	27	2	5	1	2	/	/	5	3	9	5	6	8
4	20	54	2	8	5	2	2	2	3	7	4	7	8	4
5	24	117	5	24	13	14	1	1	8	6	15	11	10	6
6	33	104	10	25	2	26	2	3	8	8	6	10	10	3
12	36	34	13	10	6	11	2	/	8	8	7	9	1	1
15-18	102	181	17	32	8	23	4	4	1	22	7	20	5	19
вкупно број	237	517	49	104	35	78	11	10	33	54	48	62	40	41
	754		153		113		21		87		110		81	
% од 1041 аномалија	72,4%		14,7%		10,8%		2,0%		8,3%		10,5%		7,8%	

Дискусија и заклучок

Испитувањето на фреквенцијата на ортодонтските аномалии заради својата динамичност се наметнува како императив. Сегашната наша анализа покажува тенденција на смалување на ортодонтските аномалии (59%) во однос на 1972 година, кога тој процент изнесуваше 68%.

Masseler и Frankel (78,89%), како и Altens (83%) нашле голем процент ортодонтски аномалии во однос на нашите испитувања (59%). Меѓутоа, споредувајќи ги резултатите од анализата во I класа по Angle, Altens дава 66,40%, а Masseler и Frenkel 50,07% наспроти нашите наоди од 72,4%.

Нашите наоди за вкупниот број ортодонтски аномалии (59%) се доближуваат до наодите на Бикар и Табори (60,5%) и Ејдус и сор. (56%), а се поголеми од наодите на Лаптер и сор. (50,6%). Од испитувањата што ги вршеле Јовић и соработниците на територијата на Југославија на индивидуи со перманентна дентиција нашле неправилности во I класа 70,6%, во II класа 28%, и во III класа 1,4% кои битно не се разликуваат од нашите резултати (I кл. 72,4%, II кл. 25,5%, III кл. 2,0%). Испитувањата што ги вршат Милеусниќ и сор. на територија на Куршумлија и Луковска Бања покажуваат висок процент на аномалии, или 77,1% наспроти нашите наоди од 59%.

Со анализа на податоците добиени од систематските прегледи на 1763 деца од предучилишна и училишна возраст на 3-18 години ја утврдивме фреквенцијата на ортодонтските аномалии на територијата на град Скопје:

- од вкупно прегледани 1763 деца (780 момчиња и 983 девојчиња) ортодонтски аномалии имаа 1041 или 59%.
- најголем број малоклузии се забележуваат во I класа по Angle (754 или 72,4%), а најмал процент доаѓа во III класа и таа е застапена со 21 случај или 2,1%;
- по извршените систематски прегледи треба да се направи програма за санација спрема приоритетот и тежината на малоклузиите;

– превентивните мерки треба да започнат што е можно порано, како би се одбегнало лекувањето со скапи ортодонтски апарати.

CONTRIBUTION TO THE EPIDEMIOLOGY OF DENTOFACIAL ANOMALIES AMONG CHILDREN FROM THE DISTRICT OF SKOPJE

Summary

In order to determine the frequency of orthodontic anomalies in the district of Skopje, undertaking an epidemiological study, the authors examined 1763 individuals aged between 3 – 18 (780 males and 383 females).

They recorded in 1041 (59%) orthodontic anomalies, most of them representing Class I after Angle and less Class III.

key words: epidemiology; malocclusion; malocclusion, Angle class I; malocclusion Angle class III

Литература

1. Antolič, I.: Statistički prikaz okluzijskih nepravilnosti pri slovenski šolski mladini. *Zob. ves.* 20:267, 1965.
2. Bikar, I., Tabori, P.: O frekvenciji okluzalnih anomalija kod somborske dece, *SGS*, 1:22, 1957.
3. Chiavaro, A.: Die Okklusionanomalien der Milchzähne Osterr. ung. *Visch. Zahnk.* 1:86, 1914.
4. Ejđus Popović, B., i sor.: Frekvencija okluzalnih anomalija i stanje denticije beogradske dece, *SGS*, 4:55, 1962.
5. Jović, M., Marković, M., Matic, R.: Frekvencija okluzalnih nepravilnosti stalnih zuba našeg stanovništva. *SGS*, 3:427, 1965.
6. Lapter, V., i sor.: Prilog nacionalnoj patologiji dentofacijalnih anomalija, *Bilten udruženja ort.* Jug. 5, 1969.
7. Masseler, M., Frankel, J.: Prevalence of Malocclusion in Children Aged 14 to 18 Years. *A. J. Orthod.* 3.1963.
8. Marković, M.: Biološka priroda ortodoncije, Beograd, Ortodontska sekcija Srbije, 1976.
9. Mileusnić, S., Nedeljković, R., Timotijević, M.: Malokluzije kod školskog uzrasta. *Bilten UOJ*, 1:35, 1985.
10. Sorić R.: Frekvencija ortodontskih anomalija mliječne denticije u splitske dece. *Zbor. na trud. od III kongres na ortod. na Jug.* 333-335, 1978.
11. Серафимова, С., Горчулоска, Н., Горгова, Ј.: Фреквенција на оклузални аномалии на подрачјето на Скопје, *Збор. на труд. од V конгрес на стом. на Југ.* 657-663, 1975.
12. Tielmann, K., Thatz, H.: Kiefer-orthopedische Prophylaxe und Frubehandlung, Carl Hanser, München Wien, 1976.
13. Vojinović, M., Vojinović, O., Popović, V.: Rasprostranjenost ortodontskih anomalija u beogradske dece školskog i predškolskog uzrasta, *SGS*, 2:108, 1966.